

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
БІОЕТИКА ТА БІОБЕЗПЕКА**
для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти (4.10 р.н.)
освітньої програми «Фармація» (в тому числі для іноземних здобувачів)
спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»
галузі знань «22 Охорона здоров'я»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
2023-2024 н.р.

ВИКЛАДАЧІ

**Пропіснова Вікторія
Володимирівна**

vvp.nuph@gmail.com

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

2. Адреса кафедри: 61057, Харків, вул. Пушкінська, 27.

3. Веб-сайт кафедри: <https://clinpharm.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Пропіснова Вікторія Володимирівна

Доцент кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук. Досвід наукової діяльності 30 років та науково-педагогічної діяльності – 24 роки. Читає курси: «Клінічна фармація та фармацевтична опіка», «Біоетика та біобезпека», «Фармакотерапія», «Клінічна фармація в кардіології», «Біоетика в клінічних дослідженнях», «Біоетика». Наукові інтереси: розробка і практичне впровадження ідей і положень фармацевтичної опіки в галузі прикладної медицини та фармації; розробка теоретичних, фундаментальних і організаційних основ клінічної фармації.

5. Консультації: в дистанційному форматі згідно розкладу.

6. Анотація освітньої компоненти: Предметом вивчення освітньої компоненти «Біоетика та біобезпека» є розгляд і вирішення дискусійних етичних проблем, які можуть виникнути в процесі медичної та фармацевтичної практики, під час виконання біомедичних досліджень і експериментів, або в разі комбінації цих видів професійної діяльності.

7. Мета викладання освітньої компоненти: є ознайомити майбутнього фармацевта з етико-гуманістичними основами медицини та фармації, медичної етики і біомедичної етики; розкрити зміст міжнародно визнаного етичного стандарту медичної та фармацевтичної практики; навчити майбутніх фармацевтів компетентно користуватися етичним стандартом в складних проблемних ситуаціях професійної діяльності.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК): -

Hard-skills / Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та

паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультивання щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 5. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристики, а також з врахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

10. Статус освітньої компоненти: Вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: ОК «Біоетика та біобезпека» базується на вивченні здобувачами вищої освіти (ЗВО) основних природничо-наукових ОК: біології з основами генетики, фізіології та анатомії людини, мікробіології з основами імунології, патологічної фізіології, неорганічної хімії, латинської мови, історії медицини і фармації, історії та культури України, філософії, й інтегрується з цими ОК. Створює засади для наступного вивчення клінічних і фармацевтичних освітніх компонент.

12. Обсяг освітньої компоненти: 90 годин.

3 кредити ЕКТС (90 годин), лекцій – 12 годин, семінарських занять – 18 годин, самостійна робота – 60 години.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: очно (або змішано дистанційно).

Зміст освітньої компоненти:

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основні принципи і правила біоетики в практичній медицині і наукових дослідженнях. Окремі питання морально-етичних проблем біомедициної етики

Тема 1. Медицина і етика. Історія біомедициної етики. Роль етичних кодексів і принципів в медичній практиці

Тема 2. Основні правила біомедичної етики. Права і моральні зобов'язання лікаря. Права пацієнтів. Моделі взаємовідносин лікаря і пацієнтів

Тема 3. Морально-етичні проблеми проведення клінічних випробувань і експериментів за участю людей. Моральні принципи проведення експериментів на тваринах

Тема 4. Моральні проблеми медичної генетики. Медичні втручання в репродукцію людини

Тема 5. Морально-етичні проблеми ставлення до смертельно хворих і вмираючих пацієнтів. Моральні проблеми трансплантації органів і тканин

Тема 6. Епідеміологія і етика. Морально-етичні проблеми СНІДу. Етика в психіатрії і психотерапії

14. Види та форми контролю:

Поточний контроль: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач тощо.

Контроль змістових модулів: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач тощо.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістових модулів: для допуску до контролю змістового модуля необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних/семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль — для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1	
- оцінювання тем (1-6) (самостійна робота за темами 1-6 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних);	60 (60%)
- контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	40 (40%)
Семестровий контроль з модуля 1	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти: Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем. Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи. *Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій).* Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

- Обов'язкова література**
- 1) *Біоетика та біобезпека: навч. посіб.* / В. А. Мороз, В. В. Пропіснова, І. А. Отрішко, О. О. Андрєєва; за ред. В. А. Мороза. – Харків : НФаУ, 2023. – 177 с.
  - 2) *Основи біоетики та біобезпеки [Текст] : підруч. для мед. ВНЗ* / О. М. Ковальова [та ін.], 2016. - 392 с.
  - 3) *Терешкевич, Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки [Текст] : підруч. для мед. ВНЗ IV рівня акредитації / Г. Т. Терешкевич, 2014. - 400 с.*
  - 4) *Клінічні дослідження. Терміни та визначення : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.*
  - 5) *Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 1. Основні принципи і правила біоетики в практичній медицині та наукових дослідженнях : метод. рек. для аудит. роботи студентів / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, І.А. Отрішко та ін. – Х. : НФаУ, 2015. –40 с.*
  - 6) *Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії : метод. рек. для аудит. роботи студентів / В. А. Мороз, В. В. Пропіснова, О. О. Андрєєва та ін. – Х.: НФаУ, 2015. – 32 с.*
  - 7) *Основи біоетики та біобезпеки : Ч. 3. Біоетика окремих галузей медицини : метод. рек. для аудит. роботи студ. / В. А. Мороз, В. В. Пропіснова, О. О. Андрєєва, Е. Л. Торянік. – Х. : НФаУ, 2015. – 48 с..*
- Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти**
- 1) *Біоетичні та деонтологічні принципи у роботі наукових та лікувальних закладів Національної академії медичних наук України / В.М. Запорожан, З.А. Шкіряк-Нижник, Н.Г. Горовенко, А.Г. Ципкун // Журнал НАМН України. – 2014. – Т. 20, № 1. – С. 3-10.*
  - 2) *Кашканова, Н. Г. Діяльність біоетичних комітетів: аспекти інтеграції України в європейський науковий простір / Н.Г. Кашканова // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 4. – С. 146-151.*
  - 3) *Handbook of Global Bioethics / Н. А. М. J. ten Have, В. Gordijn (eds.). – New York, London : Springer Dordrecht Heidelberg, Springer Science + Business Media Dordrecht, 2014. – P. 1597-1621.*
- Актуальні електронні інформаційні ресурси для поглибленого вивчення освітньої**
- 1) *Офіційний вебпортал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>. – Назва з екрану.*
  - 2) *Сайт «Global Ethics Network» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalethicsnetwork.org/>. – Назва з екрану.*
  - 3) *Сайт Всесвітньої Медичної Асоціації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wma.net>. – Назва з екрану.*

компоненти	4) <i>Anscombe</i> Bioethics Centre (Сайт центру біоетики Римсько-католицького академічного інституту Оксфорда) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bioethics.org.uk/ . – Назва з екрану. 5) <i>Сайт</i> ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://portal.unesco.org/shs/en/ev.php . – Назва з екрану. 6) <i>Етичний</i> кодекс фармацевтичних працівників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/kodeks.pdf . – Назва з екрану
Система дистанційного навчання MOODLE	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=28

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютер, Інтернет та обладнання для відео/аудіоконференцій або мобільний гаджет з можливістю підключення до Інтернету, OS Windows 7/10/11, Microsoft Office, Moodle, ZOOM.